

Sosnowiec, dnia 12 września 2016 r.

**Synteza recenzji opracowanych przez Ekspertów
dokonujących oceny JST w VI edycji Ogólnopolskiego
Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów
i Samorządnych Województw
„Samorządowy Lider Edukacji” (2016)**

Gmina Czerwonak

Niniejszy dokument został przygotowany w oparciu o wnioski z postępowania ewaluacyjnego przeprowadzonego w VI edycji Ogólnopolskiego Programu Certyfikacyjnego dla Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw „Samorządowy Lider Edukacji” i zawiera szczegółowe uzasadnienie decyzji Komisji Certyfikacyjnej. Dokument ten potwierdza, że w opinii recenzentów zasiadających w komisji certyfikacyjnej Gmina Czerwonak spełnia większość z następujących kryteriów oceny:

1) w sposób szczególny dba o rozwój szkolnictwa na swoim terenie;

2) uznaje, że rozwój szkolnictwa, edukacji i nauki to świadectwo nowoczesności i wysokich ambicji jednostki samorządu terytorialnego i przekonanie to stara się wcielać w życie;

3) wyróżnia się pod względem inwestycji w oświatę i jej infrastrukturę;

4) w sposób szczególny wspiera rozwój kultury lokalnej, a w szczególności wspiera twórczość kulturalną dzieci i młodzieży;

5) jest organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych o szczególnych, znaczących osiągnięciach dydaktycznych, organizatorskich, kulturalnych lub sportowych;

6) jest organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych realizujących oryginalne i interesujące programy kształcenia;

7) wspiera innowacje edukacyjne;

8) realizuje samodzielnie lub we współpracy z partnerami społecznymi ciekawe projekty edukacyjne, naukowe lub kulturalne adresowane do młodzieży, studentów, nauczycieli itp.;

9) posiada szczególne osiągnięcia w zakresie wspierania rozwoju naukowego, sportowego i kulturalnego młodzieży;

10) propaguje „dobre praktyki” w dziedzinie nauki, edukacji, zarządzania oświatą i kultury.

Zgodnie z par. 17-18 Regulaminu Programu Certyfikacyjnego dla Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw „Samorządowy Lider Edukacji” oceny Gminy Czerwonak dokonano na podstawie:

1) analizy danych zawartych w raporcie samooceny wypełnionym przez JST i załączonym do dokumentów aplikacyjnych;

2) analizy sprawozdań Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej odnoszących się do wyników nauczania w szkołach, dla których Gmina jest organem prowadzącym;

3) dokumentów strategicznych JST i innych opracowań odnoszących się do polityki oświatowej samorządu oraz stosowanych przez JST modeli i metod zarządzania publicznego;

4) analizy aktów prawa miejscowego oraz aktów prawa wewnętrznego, w tym statutów i regulaminów jednostek organizacyjnych realizujących zadania oświatowe;

5) analizy sprawozdań z realizacji zadań oświatowych;

6) analizy informacji pozyskanych w toku certyfikacji z instytucji nadzoru i kontroli;

7) analizy danych statystycznych odnoszących się m.in. do sytuacji demograficznej JST i sytuacji na lokalnym/regionalnym rynku pracy;

8) analizy informacji pozyskanych od środowisk lokalnych, w tym interesariuszy zewnętrznych szkół i placówek oświatowych;

9) analizy przekazów medialnych;

10) analizy innych informacji publicznych na temat działań Gminy w sferze oświatowej.

Gmina Czerwonak to gmina wiejska położona w powiecie poznańskim, w województwie wielkopolskim. W jej skład wchodzi czternaście sołectw i osiedli: Bolechowo, Bolechowo Osiedle, Bolechówko, Czerwonak I, Czerwonak II, Kicin, Kliny, Kozięgłowy, Miękowo, Owińska, Promnice, Osiedle 40-Lecia PRL w Czerwonaku, Osiedle Karolin oraz Osiedle Leśne w Kozięgłowach, które zamieszkuje łącznie ponad 26 tys. osób. Na terenie Gminy Czerwonak funkcjonuje łącznie dziewiętnaście placówek oświatowych (9 przedszkoli, 5 szkół podstawowych, 3 gimnazja, 1 szkoła ponadgimnazjalna oraz Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych - zarządza nimi pod względem budżetowym i organizacyjnym Samorządowa Administracja Placówek Oświatowych. Podmiot reprezentuje kategorię certyfikacyjną

„gmina od 20 do 50 tys. mieszkańców”. W ramach Programu „Samorządowy Lider Edukacji” JST uzyskuje certyfikat po raz pierwszy. Wójtem Gminy Czerwonak jest Jacek Sommerfeld.

W zgodnej opinii Recenzentów certyfikowany podmiot podejmuje systemowe działania w obszarze efektywnego zarządzania polityką oświatową, przywiązując dużą wagę do jej poszczególnych wymiarów (administracyjnego, kadrowego, infrastrukturalnego, programowego), w celu osiągnięcia jak najlepszych wyników kształcenia oraz stałego podnoszenia jakości nauczania w placówkach, dla których JST jest organem prowadzącym. Komisja w podejmowanych działaniach na rzecz oświaty dostrzega elementy zarządzania strategicznego, zarządzania przez cele (MBO), zarządzania zasobami ludzkimi (HR) oraz zarządzania jakością (TQM). Każdy z tych elementów po części składa się na systemowe kierowanie i organizowanie edukacji w Gminie Czerwonak, które – w opinii Recenzentów – odpowiada najwyższym standardom zarządzania publicznego i potwierdza wysokie kompetencje menedżerskie władz samorządowych. Przyjęty i wdrożony model zarządzania lokalną przestrzenią edukacyjną pozwala na osiągnięcie zakładanych celów i maksymalizację zysków merytorycznych, przy optymalizacji środków, jakie są tym zadaniom zapewniane. Warto podkreślić, iż w dotychczasowych działaniach i decyzjach, jakie zostały podjęte w obszarze edukacji na przestrzeni ostatnich lat, Recenzenci dostrzegają nie tylko troskę o permanentny progres tej dziedziny życia społecznego, ale przede wszystkim dostosowywanie polityki oświatowej certyfikowanego podmiotu do konkretnych działań rozwojowych Gminy i uwarunkowań lokalno-regionalnych. Dowodem na to, jak istotną rolę odgrywa edukacja w Gminie Czerwonak, są strategiczne dokumenty pośrednio i bezpośrednio odnoszące się do tego zagadnienia, w tym m.in. „Strategia Rozwoju Gminy Czerwonak na lata 2012 – 2020”, stanowiąca

załącznik do Uchwały nr 132/XVII/2012 Rady Gminy Czerwonak z dnia 19 stycznia 2012 roku oraz „Strategia Rozwoju Oświaty Gminy Czerwonak na lata 2015-2020”, stanowiąca załącznik do Uchwały nr 195/XX/2016 Rady Gminy Czerwonak z dnia 28 kwietnia 2016 roku. Pierwszy dokument w ogólny sposób charakteryzuje stan oświaty w Gminie Czerwonak, natomiast bardziej szczegółowo odnosi się do mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń edukacji w analizie SWOT (obszar oświata, kultura, sport) i w diagnozie stanu Gminy. Podkreśla się w nim np. konieczność stworzenia nowych obiektów sportowych oraz zwiększenie otwartości placówek oświatowych z dobrym portfolio zajęć dodatkowych na potrzeby lokalne, co winno rekompensować braki infrastruktury kulturalnej w wielu miejscowościach. Wizją Gminy Czerwonak jest „atrakcyjność jej położenia w obrębie aglomeracji poznańskiej. Dzięki licznym atutom środowiska naturalnego oraz rozwiniętej infrastrukturze stwarzająca ona korzystne warunki zamieszkania, spędzania wolnego czasu oraz prowadzenia działalności gospodarczej”. Misja natomiast została określona w następujący sposób: „Teraźniejszością i przyszłością gminy Czerwonak jest jej zrównoważony rozwój w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym, gospodarczym i społecznym, umożliwiający przekształcenie gminy w wyróżniające się w otoczeniu Poznania atrakcyjne miejsce zamieszkania, pracy i wypoczynku z dobrze wykształconymi i silnymi funkcjami gospodarczymi, turystycznymi, rekreacyjnymi i wypoczynkowymi o znaczeniu regionalnym ze szczególnym uwzględnieniem obszaru metropolitalnego”. Dokument określa także cele szczegółowe, jakie mają być zrealizowane w okresie obowiązywania Strategii, definiując owe cele w sposób spójny i komplementarny ze „Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020”. Wśród nich znalazły się: a) podwyższenie jakości oferty gminy w zakresie rekreacji i wypoczynku; b) podejmowanie działań w

zakresie zwiększania jakości oferty edukacyjnej i dostosowania jej do potrzeb jej beneficjentów i rynku pracy. Oba cele są realizowane w ramach jasno wskazanych kierunków działania, które są weryfikowane (monitorowane) poprzez ocenę wskaźników produktu i rezultatu w kolejnych latach, aż do 2020 roku. Z kolei Strategia Rozwoju Oświaty Gminy Czerwonak na lata 2015-2020 uszczegóławia gminne priorytety oświatowe, prawidłowo operacjonalizuje cele strategiczne oraz definiuje narzędzia ich realizacji na poziomie taktycznym (dokument został uchwalony niedawno, w kwietniu 2016 roku). Oprócz dogłębnej analizy demograficznej i szczegółowej charakterystyki placówek oświatowych, Strategia opisuje strukturę zatrudnienia, dokonuje oceny wyników egzaminów zewnętrznych czy efektywności prowadzonych zajęć pozalekcyjnych. Ponadto szczegółowo wskazuje mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia w ramach analizy SWOT oraz precyzyjnie definiuje wizję oświaty w Gminie Czerwonak (jako miejsca z potencjałem, gwarantującego wysoką jakość edukacji, oferującego uczniom możliwość wszechstronnego rozwoju indywidualnego oraz uzyskania odpowiedniego wykształcenia) oraz misję rozumianą jako „rozwój jakości edukacji poprzez: współpracę samorządów, placówek edukacyjnych, organizacji pozarządowych oraz rodziców w zakresie kształtowania przestrzeni do wszechstronnego rozwoju wiedzy i umiejętności uczniów, w tym także kompetencji społecznych, z uwzględnieniem indywidualnych predyspozycji i zainteresowań dzieci i młodzieży”. Przedmiotowa Strategia wskazuje na pięć priorytetowych obszarów, które pozwolą na systemowy rozwój oświaty na terenie Gminy. Są to: a) rozszerzenie oferty kształcenia i rozwój infrastruktury edukacyjnej; b) rozwój infrastruktury i oferty sportowej dla dzieci i młodzieży; c) działania na rzecz motywacji i wyrównania szans; d) doskonalenie zawodowe nauczycieli; e) efektywne zarządzanie oświatą i współpraca. Do każdego z celów strategicznych są

przydzielone cele operacyjne mające je pomóc zrealizować w perspektywie obowiązywania dokumentu.

Dokument strategiczny wyznaczający i operacjonalizujący cele polityki oświatowej Gminy Czerwonka opracowany został rzetelnie, w sposób holistyczny, zgodnie z paradygmatami nowego zarządzania publicznego: posiada sformalizowane, jasno określone cele, zapewnia elastyczność działań i procesów decyzyjnych (nie ogranicza swobody działania, a jednocześnie wyznacza jego kierunki i determinuje tempo), koncentruje się na kluczowych czynnikach sukcesu i najważniejszych zasobach Gminy (poprawnie zidentyfikowanych i wskazanych), umożliwia i katalizuje zaangażowanie wielu grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesy zarządzania edukacją i wykonywania zadań z nią związanych, gwarantuje bezpieczeństwo i rozwój zasobów Gminy niezbędnych do osiągnięcia zdefiniowanych w strategii celów. W opinii recenzentów strategia oświatowa Gminy Czerwonka jest jednym z najlepiej przygotowanych i najbardziej profesjonalnych dokumentów strategicznych odnoszących się m.in. do polityki oświatowej JST, jakie poddano analizie i ocenie w bieżącej edycji Programu „Samorządowy Lider Edukacji”. Gminny dokument strategiczny zorientowany jest na osiągnięcie progresu przy zachowaniu spójności terytorialnej m.in. poprzez ujęcie w szerokim aspekcie wszystkich możliwych uwarunkowań rozwojowych JST, w tym kwestii związanych z oświatą, wychowaniem i kulturą. Kwestie te - obok problematyki gospodarczo-rynkowej - stanowią priorytety strategii. Recenzenci zgodnie podkreślają, że Gmina Czerwonka jest chlubnym wyjątkiem, jeżeli chodzi o solidną (horyzontalną i wertykalną) diagnozę obecnego stanu oświaty i definiowania jej kierunków rozwojowych w nowoczesnym, w pełni profesjonalnym dokumencie strategicznym. Tylko rzetelna wiedza, oparta na merytorycznych podstawach („jak jest”),

pozwalana na precyzyjnie określenie priorytetów na najbliższe lata („jak ma być”) w dziedzinie edukacji. Takimi staraniami mogą pochwalić się władze certyfikowanego podmiotu, co z całą pewnością jest jednym z kluczowych argumentów, przemawiających za nadaniem lauru szóstej edycji Samorządowego Lidera Edukacji. Nie często zdarza się bowiem, by oceniane gminy posiadały tak nowoczesną, spójną, rzetelną i metodologicznie wartościową strategię edukacyjną. Co więcej – strategię, której założenia (mimo krótkiego okresu obowiązywania) już są z sukcesami, efektywnie, realizowane.

Gmina Czerwonak, oprócz wskazania do realizacji długofalowych celów strategicznych, wskazuje jednocześnie działania w obszarze oświaty, jakie mają być zmaterializowane w okresie jednego roku. Wśród nich znalazły się m.in. a) rozwijanie oferty edukacyjnej szkół i utrzymanie jej mocnych stron; b) dostosowanie sieci przedszkoli i żłobków do prawnego wymogu zapewnienia miejsc młodszym dzieciom; c) promowanie (i premiowanie) nowatorskich inicjatyw i wybitnych efektów pracy; d) zintensyfikowanie działań na rzecz pozyskiwania środków unijnych i innych środków zewnętrznych na cele edukacyjne. Koniecznym jest także wskazanie tych działań i zamierzeń, jakie miały okazję się urzeczywistnić. Gmina Czerwonak, jak już wspomniano, z sukcesami przystąpiła do realizowania powyższych priorytetów – dla przykładu: zwiększyła o 100 liczbę miejsc dla trzylatków w placówkach przedszkolnych oraz w żłobkach, poprzez pozyskanie inwestora prywatnego. Uruchomiła także klasy o profilu sportowym: dwie koszykarskie, jedną siatkarską i klasę patronacką z piłką nożną oraz zapewniła środki finansowe na organizację zawodów sportowych. Poza tym pozyskała dofinansowanie zewnętrzne na realizację projektów i programów pn. „Książki naszych marzeń”, „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” czy „Matematyka w otaczającym nas świecie”. W Gminie

utworzono także, odpowiadając na społeczne zapotrzebowanie, Zespół Szkół w Bolechowie-Osiedlu.

Komisja zwraca uwagę na mnogość inicjatyw związanych z permanentnym podnoszeniem jakości kształcenia. Dowodzą one realnego wypełniania zapisów Strategii Rozwoju Oświaty. Warto wspomnieć o stworzeniu systemu stypendialnego dla uczniów za osiągnięte wysokie wyniki w nauce i sporcie (w toku certyfikacji jego założenia poddano szczegółowej analizie, potwierdzając wysoką wartość merytoryczną oraz poprawność formalną, prawo-organizacyjną, wdrożonego modelu stypendialnego). Finansowane są także międzyszkolne zajęcia pozalekcyjne, które mają na celu rozwijanie zainteresowań uczniów oraz pobudzanie ich ciekawości poznawczej. Certyfikowany podmiot stworzył również system motywowania i premiowania nauczycieli podejmujących innowacyjne działania edukacyjne i wychowawcze oraz zapewnia finansowanie kosztów związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych kadry pedagogicznej. Recenzenci podkreślają dużą aktywność uczniów w ramach edukacji lokalno-regionalnej oraz kształcenia historycznego i patriotycznego. Oprócz udziału w okolicznościowych uroczystościach związanych z obchodami świąt narodowych i ważnych rocznic oraz wydarzeń, podopieczni placówek oświatowych współorganizowali 700-lecie Kicina wraz z okolicznościowym konkursem fotograficznym. Ponadto byli zaangażowani w realizację projektu słowno muzycznego „Kochanowski na Hip-Hopowo” czy byli uczestnikami „Święta Pyry” pod hasłem Wspólne Blubranie-kultywowanie tradycji wielkopolskich. Ważnym elementem wpływającym na podmiotowe traktowanie dzieci i młodzieży, było ujęcie ich punktu widzenia i oceny działalności szkół w Strategii Rozwoju Oświaty na lata 2015-2020 (ankietyzacja).

Wydatki na oświatę i wychowanie w perspektywie ostatnich trzech lat w Gminie Czerwonak utrzymują się w granicach ok. 28 mln zł, co sprawia, że ten obszar wydatków jest jednym największych w budżecie JST. Mimo dużych kosztów, jakie ponosi Gmina Czerwonak na realizację polityki oświatowej, nie szczędzi sił i środków na podnoszenie jakości kształcenia, również w aspekcie infrastrukturalnym. Ogłoszono przetarg na budowę pełnowymiarowej Hali Sportowej w Owińskach, trwa także budowa Centrum Kultury i Rekreacji w Koziegłowach. Gmina Czerwonak uruchomiła również wodny plac zabaw w Koziegłowach oraz zaadaptowała pomieszczenia mieszkalne na sale lekcyjne w Szkołach Podstawowych w Czerwonaku i Owińskach. W celu prowadzenia efektywnych lekcji nauki pływania w pływalni w Koziegłowach, zakupiono sprzęt audio do prowadzenia zajęć oraz doposażono siłownię. Do końca 2016 roku zaplanowano także zakończenie I etapu budowy boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Bolechowie-Osiedlu.

Komisja docenia osobiste zaangażowanie w organizację polityki edukacyjnej Wójta Gminy Czerwonak, Jacka Sommerfelda. Był on organizatorem społecznych debat na temat funkcjonowania oświaty, które pozwoliły na stworzenie Strategii Rozwoju Oświaty w Gminie Czerwonak. Był także inicjatorem zorganizowania pięciu Gminnych Dni Otwartych dla rodziców sześciolatków (w efekcie czego aż 64 proc. dzieci w tym wieku zostało zapisanych do czerwonackich szkół) oraz wprowadzenia dziennika elektronicznego we wszystkich szkołach i gimnazjach, a także elektronicznej rekrutacji w przedszkolach. Recenzenci doceniają otwartość Wójta związaną z uczestnictwem w wielu szkolnych przedsięwzięciach – okolicznościowych apelach, konkursach, spotkaniach. Włodarz Gminy Czerwonak był pomysłodawcą stworzenia gminnego kalendarza wszystkich imprez szkolnych i nadzoru nad organizacją wydarzeń o charakterze środowiskowym.

Oceniana gmina posiada potencjał rozwojowy, który predysponuje ją do systematycznego wzmocnienia pozycji konkurencyjnej na rynku terytorialnym i dalszego poszerzania i unowocześniania zakresu działań w obszarze polityki edukacyjnej – w sposób dalece wykraczający poza standard wynikający z przepisów prawa i związanych z nimi obowiązków oświatowych JST. Gminna oświata jest kierowana nowocześnie, z wizją przełomu, z wykorzystaniem szerokiego instrumentarium menedżerskiego, zgodnie z najnowszymi paradygmatami teorii zarządzania publicznego. Przedstawione tu argumenty w pełni uzasadniają przyznanie Gminie Czerwonak certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji” w kolejnej, VI edycji Programu.

Dokument, na podstawie recenzji przygotowanych przez Członków Komisji Certyfikacyjnej, sporządził mgr Przemysław Ruta, Sekretarz Programu „Samorządowy Lider Edukacji”. Niniejszy materiał opracowano w celu wykorzystania go w komunikacji marketingowej jednostki samorządu terytorialnego, w związku z przyznaniem Certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji”. Materiał może być publikowany m.in. w celu promocji JST, jak również szkół i placówek oświatowych, dla których JST jest organem prowadzącym. Materiał może być również wykorzystywany we wszystkich działaniach JST ukierunkowanych na podnoszenie jakości lokalnej polityki edukacyjnej jako opis „dobrych praktyk” i rekomendacji sformułowanych przez członków Komisji Certyfikacyjnej.